

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ, 1844.

[ΑΡΙΘ. 96.]

ΠΕΡΙ ΖΗΛΟΥΤΥΠΙΑΣ.

Ἡ ΖΗΛΟΥΤΥΠΙΑ εἶναι ἀλγεινόν τι αἰσθημα, προερχόμενον ἐκ τοῦ φόβου ὅτι δὲν ἀγαπᾶται τις ἐξίσου παρὰ τοῦ ὑποκειμένου, ὅπερ αὐτὸς ἐξ ὁλοκλήρου ἀγαπᾷ. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐσωτερικὰ ἡμῶν πάθη τε καὶ κλίσεις μένουσι διαπαντός κεκρυμμένα καὶ ἀόρατα, εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ ἰαθῇ ὁ ζηλότυπος καθ' ὁλοκληρίαν ἀπὸ τὰς ὑποψίας του. Εὐτυχῆς, ἂν μὲν ἡ ἀμφίβολος μόνον καὶ ἀβέβαιος· εὐχάριστόν τινα πληροφορίαν καὶ πεποιθήσιν οὐδέποτε δύναται νὰ λάβῃ· ὥστε αἱ ἐξετάσεις αὐτοῦ ἐπιτυγχάνουσι μάλιστα, ὁπότεν οὐδὲν ἀνακαλύπτωσιν. Ἡ ἡδονή του προέρχεται ἐκ τῆς ἀποτυχίας, καὶ δαπανᾷ τὸν βίον καταδιώκων μυστικόν, ὅπερ ἐξαφανίζει τὴν εὐδαιμονίαν του, ἂν τύχῃ νὰ τὸ εὕρῃ.

Ἐνθερμος ἔρως εἶναι πάντοτε ἰσχυρὸν συστατικὸν τοῦ πάθους τούτου· καθότι ἡ αὐτὴ ἀγάπη, ἣτις διερεθίζει τὸν πόθον τοῦ ζηλοτύπου, καὶ παριστᾷ τὴν ἀγαπωμένην τόσον ὥραίαν εἰς τὴν φαντασίαν του, κάμνει αὐτὸν νὰ πιστεύῃ ὅτι καὶ εἰς ἄλλους ἐξάπτει τὸ αὐτὸ πάθος, καὶ εἰς ἅπαντας φαίνεται ἐπίσης ἐρασμία. Ὅθεν, ἐπειδὴ ἡ ζηλοτυπία προέρχεται ἐξ ὑπερβολικοῦ ἔρωτος, ὁ ζηλότυπος μεγάλως δυσανασχετεῖ ἂν ἡ ἐρωμένη δὲν ἀντερᾷ ἐπίσης. Αἱ θερμότεραι διαβεβαιώσεις, ἡ γλυκυτάτη καὶ τρυφερότατη ὑπόκλισις, ἀδυνατοῦν νὰ εὐχαριστήσωσιν, ὁπότεν δὲν ἤμεθα πεπεισμένοι ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι πραγματικὴ, καὶ ἡ εὐχαρίστησις ἀμοιβαία. Ὁ ζηλότυπος ἐπιθυμεῖ νὰ εἶναι πρὸς τὴν ἀγαπωμένην ὡσεὶ θεός. Θέλει αὐτὸς μόνον νὰ τέρπῃ τὰς αἰσθήσεις της, εἰς αὐτὸν μόνον νὰ περιστρέφονται οἱ διαλογισμοὶ της· καὶ ὀργίζεται ἂν τι θαυμάζῃ, ἂν εἰς τι ἀγάλληται, ἐκτὸς εἰς ἑαυτόν.

Ἡ νόσος τοῦ ζηλοτύπου εἶναι τόσον κακοήθους φύσεως, ὥστε τὰ πάντα συντείνουσιν εἰς χειροτέρευσιν αὐτῆς. Ἡ ψυχρὰ διαγωγή τὸν καταδασανίζει, καὶ ἐρμηνεύεται ὡς ἀπόδειξις ἀποστροφῆς καὶ ἀδιαφορίας· ἡ τρυφερά πάλιν διεγείρει τὰς ὑποψίας του, καὶ φαίνεται ὡς ὑπόκρισις καὶ τέχνασμα. Ἐάν μὲν

ἦναι ἰλαρὰ ἡ ἀγαπωμένη, πρέπει νὰ συλλογίζεται περὶ τινος ἄλλου· ἂν δὲ σκυθρωπῇ, βεβαίως συλλογίζεται περὶ ἑαυτοῦ. Ἐν συντομίᾳ, δὲν ὑπάρχει λέξις ἢ χειρονομία τόσον ἀσήμαντος, ὥστε νὰ μὴ δώσῃ αὐτῷ νέαν λαβὴν, νὰ μὴ ἐξάψῃ τὰς ὑποψίας του, καὶ νὰ μὴ ὀδηγήσῃ τὴν φαντασίαν του εἰς νέας ἀνακαλύψεις.—τῶνόντι, στοχαζόμενοι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ πάθους του, ἡθέλομεν νομίσειν ὅτι προήρχετο ἐκ πεπαλαιωμένου μίσους μάλλον ἢ ἐξ ὑπερβολικοῦ ἔρωτος· βέβαιον εἶναι, ὅτι οὐδεὶς ὑπόκειται εἰς τοσαύτην ἀνησυχίαν καὶ ἐνόχλησιν, εἰς ὅσῃν ἡ ἐν ὑποψίᾳ σύζυγος, ἐξαιρουμένου πάντοτε τοῦ ζηλοτύπου ἀνδρός.

Ἀλλὰ τὸ μέγα δυστύχημα τοῦ πάθους τούτου εἶναι ὅτι φυσικὰ τείνει εἰς τὸν ἀπολλοτριώσῃ τὴν καρδίαν, τὴν ὁποίαν τοσοῦτον πάσχει νὰ ἐφελκυσθῇ· αὐτὸ δὲ συμβαίνει διὰ τὰ δύο ταῦτα αἰτία· διότι ὁ ζηλότυπος περιορίζει παραπολὺ τὰς λέξεις καὶ πράξεις τῆς ὑποπτευομένης, καὶ συγχρόνως δεικνύει ὅτι δὲν ἔχει περὶ αὐτῆς ἐντιμὸν ὑπόληψιν· ἀμφοτέρα δὲ ἰσχυρῶς παρακινουῦσιν εἰς ἀποστροφήν.

Πλὴν τοῦτο δὲν εἶναι τὸ χεῖριστον ἀποτέλεσμα τῆς ζηλοτυπίας· πολλάκις ἐπισύρει κατόπιν αὐτῆς δεινότερας συνεπειάς, καὶ ὠθεῖ τὴν ἐν ὑποψίᾳ εἰς τὴν πράξιν αὐτῶν ἐκείνων τῶν ἐγκλημάτων, ἅτινα τοσοῦτον φοβεῖται ὁ ζηλότυπος. Φυσικώτατον εἶναι εἰς τὴν κακούμενην καὶ ἀδίκως ἐπιπληττομένην νὰ εὕρῃ στενὸν τινα φίλον, ὅστις ν' ἀκούῃ τὰ παράπονά της, νὰ συλλυπητῇ τὰ πάθη της, καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ μαλακύνῃ καὶ καταπραΰνῃ τὰς κρυφὰς μνησικαχίας της. Προσέτι δὲ, ἡ ζηλοτυπία πολλάκις βάλλει εἰς τὸν νοῦν τῆς γυναικὸς κακὸν τι, ὅπερ ἴσως ποτὲ ἀλλέως δὲν ἠθελε συλλογισθῇ, καὶ πληροῖ τὴν φαντασίαν της ἀπὸ τοιαύτην ἀπαίσιον ἰδέαν, ὁποία, προϊόντος τοῦ χρόνου, καταντᾷ συνήθους, διεγείρει πόθον, καὶ ἀπεκδύεται τῆς αἰσχύνης καὶ τῆς φρίκης, ἣτις κατὰ πρῶτον τὴν περιέβαλλε. Καὶ δὲν εἶναι θαῦμα ἂν ἡ ἀδίκως ὑποφέρουσα τὴν ἀνυποληψίαν τοῦ ἀνδρός της, ἀποφασίσῃ νὰ δώσῃ αὐτῷ δίκαιον λόγον διὰ τὰς ὑποψίας του, καὶ νὰ χα-

ρῇ τοῦλάχιστον τὴν ἡδονὴν τοῦ ἐγκλήματος, ἀροῦ ἤδη ὑπόκειται εἰς τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀτιμίαν. Τοιοῦτοι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἦσαν οἱ στοχασμοί, οἵτινες διεύθυνον τὸν σοφὸν Σειράχ νὰ συμβουλεύσῃ, « Μὴ ζήλου γυναῖκα τοῦ κόλπου σου, μηδὲ διδάξης ἐπὶ σεαυτὸν παιδεῖαν πονηράν. »

Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων βασάνων ἅτινα ἐπιφέρει τὸ πάθος τοῦτο, παρατηρητέον ἐνταῦθα ὅτι οὐδεὶς θρηνεῖ πικρότερον καὶ εἰλικρινέστερον τοῦ ζηλοτύπου ἀνδρὸς, ὁπόταν διὰ τοῦ θανάτου ἀραιρεθῇ ἡ τὴν ζηλοτυπίαν αὐτοῦ παροξύνουσα. Τότε ὁ ἔρως αὐτοῦ μανιωδῶς ἐκρήγνυται, καὶ ἀποβάλλει ὅλα τὰ μίγματα τῆς ὑποψίας, ἅτινα ἔφραττον καὶ κατέπνιγον αὐτὸν πρότερον. Τὰ ὠραῖα μέρη τοῦ χαρακτηρὸς τῆς ἐπιπολαζούσιν εἰς τὴν μνήμην τοῦ ζηλοτύπου ἀνδρὸς, καὶ ἐπιπλήττουσιν αὐτὸν διὰ τὴν κακὴν μεταχειρίσιν τοῦ ποτὲ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἀξιεράστου πλάσματος, ὅλαι δ' αἱ μικραὶ ἀτέλειαι, αἵτινες πρότερον ἐτάραττον αὐτὸν τοσοῦτον, ἐξαλείφονται τῆς μνήμης του, καὶ δὲν ἀναφαίνονται πλέον.

Ἐβρέθη πολλάκις, ὅτι ἡ ζηλοτυπία ριζόνεται βαθύτερον εἰς τοὺς ἐρωτικῶς διατεθειμένους· ἐκ τούτων δὲ τρεῖς τάξεις εὐρίσκομεν, αἵτινες μᾶλλον ὑπ' αὐτῆς κυριεύονται.

Οἱ πρῶτοι εἶναι οἱ συναισθανόμενοι ὅτι ἔχουσιν ἐλάττωμά τι, οἷον ἀδυναμίαν, γῆρας, δυσειδίαν, ἀμάθειαν, καὶ τὰ παραπλήσια. Οὗτοι τόσον καλῶς γνωρίζουσι τὴν ἑλλειψίν των, ὥστε δὲν ἐμποροῦν νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἀληθῶς ἀγαπῶνται· καὶ τόσον ὀλίγην ὑπόληψιν ἔχουσιν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀξίαν, ὥστε πᾶσα πρὸς αὐτοὺς πόθου ἔνδειξις τοὺς κάμνει νὰ ἐντρέπωνται, καὶ φαίνεται ὡς σκῶμμα καὶ ἐμπαιγμός. Ἐμβαίνουν εἰς ὑπόψιν ἅμα κυττάζουσιν εἰς κάτοπτρον, καὶ κόπτονται τὰ ἥπατά των ὁσάκις ἰδῶσι ρυτίδα. Εὐμορφος νέος ἀμέσως τοὺς τρομάζει, καὶ πᾶν ὅ, τι φαίνεται νεανικὸν ἢ εὐθυμον φέρει εἰς τὸν νοῦν αὐτῶν τὰς συζύγους των.

Ἡ δευτέρα τάξις τῶν εἰς τὸ πάθος τοῦτο ὑποκειμένων εἶναι οἱ πανοῦργον, προφυλακτικὴν, καὶ δύσπιστον ἔχοντες διαθέσιν. Κατ' αὐτοὺς πᾶν βλέμμα ἔχει νόημα, καὶ πᾶν μειδίαμα ὑποκρύπτει ἐπιβουλὴν· εἰς τὰς λέξεις καὶ τὰς πράξεις δίδουσι νέαν σημασίαν, καὶ βασανίζονται ἀείποτε μὲ φαντασίας ἰδικὰς των. Αὐτοὶ ἐν γένει, ὑποκριτικῶς διάγοντες, φρονοῦσιν ὅτι καὶ τὰ τῶν ἄλλων κινήματα δὲν εἶναι ὁποῖα ἐξωτερικῶς φαίνονται· καὶ τινόντι οἱ δοκησίσοφοι οὗτοι βλέπουσιν ὀλιγώτερον παντός ἄλλου τὰ πράγματα ἐν τῇ φυσικῇ καὶ ἀληθεῖ αὐτῶν καταστάσει.

Ὅσα δὲ οἱ κύριοι οὗτοι φαντάζονται ὅτι γνωρίζουσι περὶ γυναικῶν διὰ τῆς περινοίας των, ταῦτα

οἱ ἀτελαὶ καὶ κακοήθεις πιστεύουσιν ὅτι ἔμαθον ἐκ τῆς πείρας. Πολλάκις ἰδόντες τὸν ταλαίπωρον σύζυγον ἀποκοιμιζόμενον διὰ τεχνασμάτων, ἢ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρεύνης του ἀποπλανώμενον καὶ χανόμενον ἐν λοξῇ τινι σκευωρίᾳ, ὑποπτεύουσι πάντοτε δολιότητα καὶ ἐπιβουλὴν εἰς πᾶσαν γυναικεῖαν πράξιν· καὶ μάλιστα ὅπου βλέπωσιν ὁμοιότητα εἰς τὴν διαγωγὴν δύο ἀτόμων, φαντάζονται ὅτι προέρχεται ἐκ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ εἰς ἀμφοτέρας. Οὗτοι λοιπὸν ἰσχυρῶς καταπιέζουσι τὴν ὑποπτον, καταδιώκουσιν αὐτὴν ἐκ τοῦ πλησίον δι' ὅλων τῶν περιστροφῶν καὶ ἐλιγμῶν τῆς, καὶ πᾶσας τὰς διόδους ἀριστα γνωρίζοντες, σπανίως ἀποπλανῶνται τοῦ σκοποῦ των. Αὐτοὶ, προσέτι, ἐσχετίσθησαν καὶ οἰκειώθησαν μετὰ τοῦ κακοήθους μόνον μέρους τῶν γυναικῶν, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν θαῦμα ἐὰν μέμφωνται ὅλας ἐξίσου, καὶ θεωρῶσιν ὅλον τὸ φύλον ὡς εἶδος πλάνων. Ἀλλὰ καὶ ἂν, λησμονοῦντες ὅλην τὴν πείραν αὐτῶν, καταπατήσωσι τὰς προλήψεις ταύτας, καὶ συλλάβωσιν εὐνοϊκὴν γνώμην ὑπὲρ τινων γυναικῶν, αἱ χαῖναι ὅμως ἐπιθυμία των διεγείρουσι νέας ὑποψίας ἀλλαχόθεν, καὶ κάμνουσιν αὐτοὺς νὰ πιστεύωσιν ὅτι πᾶς ἀνὴρ ὑπόκειται εἰς τὰς μιὰς αὐτῶν ὁρέξεις.

Δὲν εἶναι ἀνάξιον σημειώσεως ἐνταῦθα ὅτι εἰς τὰς χώρας ἐκεῖνας ἐπικρατεῖ μᾶλλον ἡ ζηλοτυπία, αἵτινες κεῖνται πλησιέστερον εἰς τὴν τοῦ ἡλίου ἐπιρροήν· ὅσον δὲ ἀναβαίνει τις πρὸς ἄρκτον, ἐλαττοῦται μετὰ τῆς θερμότητος καὶ ἡ ζηλοτυπία, ἕως οὗ σθένεται σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ἐντὸς τοῦ πολιτικοῦ κύκλου.

Μετὰ τὴν φοβεράν ταύτην περιγραφὴν τῆς ζηλοτυπίας, καὶ τῶν εἰς αὐτὴν μᾶλλον ὑποκειμένων, ἤθελεν εἶσθαι δίκαιον νὰ δείξωμεν διὰ ποίων μέσων ἐμπορεῖ τὸ πάθος τοῦτο νὰ καταπραΰνηται, καὶ νὰ ἡσυχάζωσιν οἱ ὑπ' αὐτοῦ βασανιζόμενοι· ἀλλὰ περισσότερον νὰ ἐκταθῶμεν δὲν ἐπιτρέπουσι τὰ ὅριά μας· σημειώτεον μόνον, ὅτι ἄλλα μὲν ἐλαττώματα τοῦ ἀνδρὸς δὲν εἶναι τῆς γυναικὸς ἔργον νὰ περιεργάζεται, καὶ ὀφείλει, εἰ δυνατόν, νὰ μὴ τὰ βλέπῃ· τοῦτο ὅμως ἀπαιτεῖ τὴν ἰδιαίτεράν αὐτῆς παρατήρησιν, καὶ ἐξ αὐτῆς μόνον δύναται ἡ θεραπεία του νὰ κατορθωθῇ. Ἐχει δὲ καὶ τοῦτο νὰ τὴν ἐνθαρρύνῃ, ὅτι αἱ προσπάθειαι τῆς θέλουν εἶσθαι πάντοτε ἀρεσταί, καὶ θέλει εὐρίσκει τὴν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην τοῦ συζύγου τῆς αὐξάνουσαν καθ' ὅσον αἱ ὑποψίαι καὶ ἀμφιβολαὶ του ἐξαφανίζονται· διότι, ὡς εἶδομεν ἐξ ἀρχῆς, ὁ ἔρως εἶναι τοσοῦτον ἀναμειγμένος μετὰ τῆς ζηλοτυπίας, ὥστε ἀξίζει νὰ διαχωρισθῇ.

Τὴν διατριβὴν ταύτην κλείω μὲ τὸ ἐπόμενον περὶ

τοῦ Ἡρώδου καὶ τῆς Μαριάμνης διήγημα, ἐρανισθεῖς αὐτὸ ἐκ τοῦ Ἰωσήπου* ἐμπορεῖ δὲ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παράδειγμα παντὸς σχεδὸν ὅ,τι δύναται περὶ τῆς υποθέσεως ταύτης νὰ λεχθῇ.—

Ἡ Μαριάμνη εἶχεν ὅλα τὰ θέλητρα, ὅσα ἡ ὠραιότης, ἡ εὐγένεια, ἡ εὐφυΐα, καὶ ἡ νεότης δύνανται νὰ παρέξωσιν εἰς γυναῖκα, καὶ ὁ Ἡρώδης ὄλων τὸν πόθον, ὅσον τοιαῦτα θέλητρα ἰσχύουν νὰ διεγείρωσιν εἰς θερμὴν καὶ ἐρωτικὴν διάθεσιν. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ ταύτης τῆς πρὸς τὴν Μαριάμνην ἀγάπης του, ἐθανάτωσε τὸν ἀδελφόν της, ὡς καὶ τὸν πατέρα της πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Ἡ βαρβαρότης τῆς πράξεως παρεστάθη εἰς τὸν Μάρκον Ἀντώνιον, ὅστις ἀμέσως ἐκάλεσε τὸν Ἡρώδην εἰς τὴν Αἴγυπτον, νὰ δώσῃ λόγον τοῦ ἐγκλήματος ἐφ' ᾧ κατηγορεῖτο. Τὴν πρόσκλησιν ἀπέδωκεν ὁ Ἡρώδης εἰς τὴν τοῦ Ἀντωνίου εὐνοίαν πρὸς τὴν Μαριάμνην, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐνεπιστεύθη αὐτὴν πρὸς τῆς ἀναχωρήσεώς του εἰς τὴν φύλαξιν τοῦ θεοῦ τοῦ Ἰωσήφ, μὲ μυστικὰς διαταγὰς νὰ τὴν θανατώσῃ, ἐὰν ᾗθελε τύχει καὶ αὐτὸς νὰ θανατωθῇ. Ὁ Ἰωσήφ οὗτος ὑπερευχαριστεῖτο μὲ τὴν συναναστροφὴν τῆς Μαριάμνης, καὶ ἐπροσπάθει μεθ' ὅλης τῆς τέχνης αὐτοῦ καὶ ῥητορικῆς νὰ παραστήσῃ τὸν πρὸς αὐτὴν ὑπερβολικὸν ἔρωτα τοῦ Ἡρώδου· ἀλλ' ἐπειδὴ εὕρισκεν αὐτὴν ἔτι ψυχρὰν καὶ ἄπιστον, τὴν ἀνέφερεν ἀπερισκέπτως, ὡς βέβαιον δείγμα τῆς ἀγάπης τοῦ κυρίου της, τὰς μυστικὰς διαταγὰς τὰς ἀφειθείσας εἰς τὴν ἀναχώρησίν του, αἵτινες ἐναργῶς ἐδείκνυν, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Ἰωσήφ, ὅτι δὲν ἠδύνατο οὔτε νὰ ζήσῃ οὔτε ν' ἀποθάνῃ χωρὶς αὐτῆς. Τὸ βαρβαρικὸν τοῦτο δείγμα ἀγρίου παραλόγου πάθους διόλου ἀπέβαλε, πρὸς καιρὸν, τὰ ἔτι μένοντα εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῆς μικρὰ φιλοστοργίας λείψανα πρὸς τὸν κύριόν της. Τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῆς τόσον ἐξ ὀλοκλήρου ἀπησχόληε ἡ σκληρότης τῶν διαταγῶν του, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ στοχασθῇ τὴν προξενήσασαν αὐτὰς εὐνοίαν, καὶ διὰ τοῦτο παρίστανεν αὐτὸν εἰς τὴν φαντασίαν της ὑπὸ τὴν φοβεράν ιδέαν φονέως μᾶλλον ἢ ἐραστοῦ.

Ὁ Ἡρώδης ἐπὶ τέλους, ἀθωωθείς καὶ ἀπολυθείς ὑπὸ τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου, ἐτάχυνεν οἴκαδε μὲ θερμοτάτην ἀγάπην πρὸς τὴν Μαριάμνην· ἀλλὰ, πρὸ τῆς συνεντεύξεώς των, ἔπεσεν εἰς πολὺν τρόμον καὶ ἀνησυχίαν ἀκούσας τὴν μετὰ τοῦ θεοῦ τοῦ συναναστροφῆν καὶ οἰκειότητά αὐτῆς ἐν διαστήματι τῆς ἀπουσίας του. Περὶ ταύτης λοιπὸν τῆς υποθέσεως ἐλάλησε πρῶτον εἰς τὴν Μαριάμνην, ἥτις οὐκ ὀλίγον

ἐδυσκολεύθη νὰ καθουράσῃ τὰς ὑποψίας του. Ἀλλὰ, τέλος, τόσον ἐπιληροφόρηθη περὶ τῆς ἀθωότητος αὐτῆς, ὥστε ἀπὸ ἐπιπλήξεως καὶ ὀνειδισμοὺς ἔπεσεν εἰς δάκρυα καὶ ἀσπασμούς. Ἀμφότεροι ἐδάκρουν τρυφερώτατα, καὶ ὁ Ἡρώδης ἠνέφξε πρὸς αὐτὴν ὅλην τὴν ψυχὴν του, διαμαρτυρόμενος ἔρωτα καὶ σταθερότητα· ἐν τῷ μέσῳ δὲ ὄλων τῶν στεναγμῶν καὶ διαβεβαιώσεων, ἠρώτησεν αὐτὸν ἐκείνη, ἐὰν αἱ μυστικαὶ διαταγαί, τὰς ὁποίας ἀφῆκε παρὰ τῷ θεῷ αὐτοῦ Ἰωσήφ, ἦσαν ἀπόδειξις τοιοῦτου διαπύρου πάθους; Ὁ ζηλότυπος ἀναξ ἐξήφθη ἀμέσως εἰς τοιαύτην ἀπροσδόκητον ἐρώτησιν, καὶ ἐσυμπέρανεν ὅτι ὁ θεὸς του εἶχεν οἰκειωθῆν ὑπὲρ τὸ δέον μετ' αὐτῆς· εἰδὲ μὴ, οὐδέποτε ᾗθελεν ἀνακαλύψει τοιοῦτο μυστικόν. Ἐν βραχυλογίᾳ, ἐθανάτωσε τὸν θεῖον, καὶ μετὰ πολλὰς δυσκολίας κατέπεισεν ἐαυτὸν νὰ φεισθῇ τῆς Μαριάμνης.

Μετὰ ταῦτα, ἀναγκασθεὶς καὶ δεῦτερον νὰ ταξιδεύσῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, παρέδωκε τὴν κυρίαν του εἰς τὸν Σωχῆμον, μὲ τὰς αὐτὰς μυστικὰς διαταγὰς τὰς ὁποίας πρότερον εἶχε δώσειν εἰς τὸν θεῖον, ἐὰν ἀπεικταῖόν τι τὸν συνέβαινεν. Ἡ Μαριάμνη ἐν τῷ μεταξὺ ἐπὶ τοσοῦτον εἴλκυσε τὴν εὐνοίαν τοῦ Σωχήμου διὰ τῶν φιλοδωρημάτων καὶ τῆς υποχρεωτικῆς συνομιλίας της, ὥστε καὶ οὗτος τὴν διεκοίνωσε τὸ μυστικόν· ἀφοῦ δὲ ἐπιστρέψας ὁ Ἡρώδης, ἔδραμε πρὸς αὐτὴν μὲ ὅλας τὰς ἐκστάσεις τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ ἔρωτος, τὸν ὑπεδέχθη ἐκείνη ψυχρῶς μετὰ στεναγμῶν καὶ δακρύων, καὶ μεθ' ὄλων τῶν σημείων ἀδιαφορίας καὶ ἀποστροφῆς. Ἡ ὑποδοχὴ αὕτη τοσοῦτον ἠρέθισε τὴν ἀγανάκτησίν του, ὥστε βεδαίως τὴν ἐφόνευεν ἰδίαις χερσὶ, ἐὰν δὲν ἐφοβεῖτο μήπως δὲν ὑποφέρῃ τὸν χωρισμόν της. Δὲν παρήλθε πολὺς χρόνος, καὶ σφοδρὸς ἔρως πάλιν τὸν ἐκυρίευσεν· ὤθεν, καλέσας τὴν Μαριάμνην, ἐπροσπάθησε παντὶ τρόπῳ νὰ μαλακύνῃ καὶ συνδιαλλάξῃ αὐτήν· ἀλλ' ἐκείνη ἀπεστρέφετο τοὺς ἀσπασμούς του, καὶ εἰς ὅλας τὰς φιλικὰς περιποιήσεις του ἀνταπέδιδε πικρὰ σκώμματα διὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς καὶ ἀδελφοῦ της. Ἡ διαγωγὴ αὕτη τοσοῦτον παρώξυνε τὸν Ἡρώδην, ὥστε μόλις ἐκρατήθη τοῦ νὰ κτυπήσῃ αὐτήν· κατὰ τὴν ἀκμὴν δὲ τῆς ἐριδος εἰσῆλθον ψευδομάρτυρες προμηθευθέντες ὑπὸ τινων ἐχθρῶν τῆς Μαριάμνης, οἵτινες κατηγορήσαν αὐτὴν πρὸς τὸν βασιλέα ὅτι ἐσχόπευε νὰ τὸν φαρμακεύσῃ. Ὁ Ἡρώδης, προδιατεθειμένος εἰς ὅ,τι δῆποτε ἐναντίον της, διέταξεν ἀμέσως τὸν θεράποντά της νὰ υποβληθῇ εἰς βασανισμόν· οὗτος, τὰ ἔσχατα ὑπομείνας, ὡμολόγησεν ὅτι τὴν πρὸς τὸν βασιλέα ἀποστροφὴν τῆς δεσποίνης του ἐπροξένησε λόγος τις διακοινωθείς αὐτῇ παρὰ τοῦ Σωχήμου· ἀλλὰ περὶ σκοποῦ τινος

* Ἀρχαιολογία τῶν Ἰουδαίων, Βιβλ. ιε', Κεφ. 3, Τομ. 6, 6, 6. Κεφ. 7, Τομ. 1, 2, κλπ.

φαρμακώσεως ἐβεβαίωσεν ὅτι οὐδὲν ἐγνώριζεν. Ἡ ἐξομολόγησις αὐτῇ ταχέως ἀπέβη θανατηφόρος εἰς τὸν Σώχημον, ὅστις ὑπέκειτο ἤδη εἰς τὰς αὐτὰς υποψίας καὶ τὴν αὐτὴν καταδίκην ὡς πρότερον ὁ Ἰωσήφ ἐπὶ παρομοίας περιστάσεως. Δὲν ἤρκεσθη ὅμως εἰς τοῦτο ὁ Ἡρώδης· ἀλλὰ κατηγόρησεν αὐτὴν μετὰ πολλῆς σφοδρότητος ὅτι ἐπεβουλεύθη τὴν ζωὴν του, καὶ διὰ τῆς ἐπιβροχῆς του παρὰ τοῖς δικασταῖς ἐνήργησε νὰ καταδικασθῇ καὶ νὰ θανατωθῇ δημοσίως. Ὁ Ἡρώδης μετ' οὐ πολὺ τῆς θανατώσεως αὐτῆς ἔπεσεν εἰς ζοφώδη μελαγχολίαν, ἀπεσύρθη ἐκ τῆς δημοσίου διαχειρίσεως τῶν πραγμάτων εἰς μονήρην δρυμὸν, καὶ παρεδόθη ἐκεῖ εἰς ὅλους τοὺς μαύρους διαλογισμοὺς, οἵτινες φυσικὰ προέρχονται ἐκ πάθους συνθέτου ἀπὸ ἔρωτα, ἔλεγχον συνειδήσεως, ἔλεος, καὶ ἀπελπισίαν. Μανιώδης κατήντησε διὰ τὴν Μαριάμνην του, ὥστε καὶ ἐπεκαλεῖτο αὐτὴν εἰς τὰς ὥρας τοῦ περισπασμοῦ του· κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ἤθελεν ἀκολουθήσῃ αὐτὴν εἰς τὸν τάφον, ἐὰν δὲν ἀπέσυρον τοὺς διαλογισμοὺς αὐτοῦ ἐκ τοῦ τόσον θλιβεροῦ ἀντικειμένου δημόσιαι ταραχαί, αἵτινες τὰ μέγιστα τὸν ἠπείλουν.

Η ΠΡΩΤΗ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ.

ΚΑΘ' ἣν ἡμέραν ὁ Νικόλαος ἀνέβη ἐπὶ τοῦ θρόνου, — διηγῆται ὁ Μαρκέσιος de Custine, ἐπίσημος Γάλλος περιηγητής, — ἐπανάστασις ἐξεβράγχη ἐν τῷ στρατῷ τῆς πρωτευούσης. Ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ἡ αὐτοκρατορίσσα, ἅμα ἤκουσαν τὸ γεγονός, συγκατέβησαν μόνοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἀνακτόρων, καὶ γονυπετήσαντες εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἔταξαν ἔμπροσθεν τοῦ Ὑψίστου ν' ἀποθάνωσιν ὡς κυρίαρχοι, ἐὰν ἡ ἐπανάστασις δὲν κατεβάλλετο. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐγνώριζεν ὅτι τὸ πρᾶγμα ἦτο σπουδαῖον, καθότι ὁ ἀρχιεπίσκοπος μεγάλως προσπαθήσας ἀπέτυχε νὰ κατευνάσῃ τοὺς στρατιώτας. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Νικόλαος ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἐπορεύθη πρὸς τοὺς ἀντάρτας, καὶ κατέπληξεν αὐτοὺς διὰ τῆς παρουσίας καὶ τῆς γαληνίου ἐνεργείας τοῦ προσώπου του. Ὁ ἴδιος μοὶ ἐξιστόρησε τὴν σκηνὴν ταύτην μὲ λέξεις, τὰς ὁποίας, κακῇ τύχῃ, δὲν δύναμαι ὅλας νὰ ἀνακαλέσω εἰς τὴν μνήμην.

«Μεγαλειότατε, παρετήρησεν ὁ Μαρκέσιος, ἐκ τῆς γνησίας πηγῆς ἐνισχύετο ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης.»

«Οὔτε τί ἔλεγον, οὔτε τι ἔπραττον, ἐγνώριζον, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ· ἤμην ἐμπνευσμένος.»

«Τοιαύτας ἐμπνεύσεις λαμβάνουσι μόνον οἱ ἀξιοὶ αὐτῶν.»

«Δὲν ἔκαμά τι ἔκαττον. Ἐπρόσταξα τοὺς στρατιώτας νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς θέσεις των· καὶ τοῦ τάγματος διαβαίνοντος ἐνώπιόν μου, ἀνέκραξα, Ἐπὶ τῶν γυνάτων σας! Ἀπαντες ὑπήκουσαν. Ἡ δύ-

ναμίς μου προήλθεν ἐκ τοῦ ὅτι εἶχον ἀπόφασιν τὸν θάνατον. Εὐγνωμονῶ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν, δὲν ἐπαίρομαι δι' αὐτὴν, διότι δὲν ἦτον ἀποτέλεσμα τῆς ἱκανότητός μου.»

Ὁ Νικόλαος, ἐξακολουθεῖ ὁ συγγραφεὺς, εἶναι ὁ Λοδοβίκος ΙΔ' τῶν Σλαύων. Μάρτυρες αὐτόπται μ' ἐβεβαίωσαν, ὅτι ἐφάνετο ἀνυψούμενος κατὰ τὸ ἀνάστημα εἰς πᾶν βῆμά του πρὸς τοὺς στασιαστάς. Ἐχέμυθος, μελαγχολικός, καὶ λεπτός εἰς τὴν νεότητά του, ἔγινεν ἥρως ἀφοῦ ἐκυριάρχησεν. Εἰς τῶν ἀνταρτῶν ἐπλησίασε τετράκις νὰ τὸν φονεύσῃ, ἀλλὰ δειλιῶν ὠπισθοδρόμει. Εἶχον δώσειν εἰς τοὺς στρατιώτας νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος ἔρχεται νὰ ὑπερασπισθῇ τὰ δίκαιά του. Ἀνέκραζον δὲ Κωνσταντινουτῖον (Σύνταγμα) διότι τοὺς εἶχον εἰπεῖ ὅτι δηλοῦ ἡ σύζυγος τοῦ Κωνσταντίνου. Ὁ Κωνσταντῖνος εἶχεν ἀποβάλλει τὸ στέμμα ἐξ ἀδυναμίας, καὶ ἐκ φόβου μὴ φαρμακευθῇ.

Τὸ ἐφεξῆς εἶναι τὸ ἐπίλοιπον τῆς συνδιαλέξεώς μας· «Ἀφοῦ ἡ στάσις κατευνάσθη, μεγαλειότατε, πρέπει νὰ ἐπανήλθετε εἰς τὰ ἀνάκτορα μ' αἰσθητά πολὺ διαφορετικὰ ἐκείνων μεθ' ὧν ἐξήλθετε. Εἴχετε ἤδη ὅχι μόνον ἐξασφαλίσαι τὸν ὑμέτερον θρόνον, ἀλλ' ἀποκτήσῃ τὸν θαυμασμόν τοῦ κόσμου, καὶ τὴν συμπάθειαν παντὸς ὑψηλοῦ νοός.»

«Παραπολὺ ἐπηνέθησαν, ὅσα τότε ἔπραξα.»

Ἐμαθον πρὸς τοῦτοις, ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ δὲν μὲ τὸ εἶπεν, ὅτι ἐπιστρέψας πρὸς τὴν αὐτοκρατορίσσαν, εὐρῆκεν αὐτὴν πάσχουσαν ἀπὸ τὰ νεῦρα, — ἀπὸ τρόμον τῆς κεφαλῆς, ὅστις ἀκόμη τὴν ἐνοχλεῖ ὅταν ᾖναι ἀδύνατος. Ὁ ἴδιος αὐτοκράτωρ, μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ἐρεθισμοῦ, πεσὼν ἀπηυδημένος εἰς τὰς ἀγκάλας ἐνὸς τῶν ὁπαδῶν του, «ὦ! ἐξεφώνησε, πῶς ἤρχισα νὰ βασιλεύω!»

ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΤΑ ΝΟΜΙΚΑ ΣΠΟΥΔΑΖΟΝΤΑΣ.

ΖΗΘΙ ὡς ἐρημίτης, ἐργάζου ὡς δούλος, μάθαινε τὰ πάντα, ἀναγίνωσκε τοὺς ἀνθρώπους ὡς καὶ τὰ βιβλία, ἐμβαίνε εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν, φεῦγε πᾶσαν ἡδονήν, — ὅσον ἀγαπῶσθε, τὸ διπλοῦν σκέπτον, καὶ τὸ τριπλοῦν παρατήρει. Μηδεμίαν τέχνην ἢ ἐπιστήμην στοχάζου ἀναξίαν τῆς προσοχῆς σου· συνεθίζε νὰ ἐρεγῇς ὡς καὶ νὰ μελετᾷς, νὰ λαλῇς ὡς καὶ νὰ συλλογίζῃσαι· τὴν ἀνάγνωσιν στερέονε διὰ τῆς γυμνάσεως, τὴν δὲ γυμνασίαν βελτίονε διὰ τῆς ἀναγνώσεως· ἐναποταμίευε εἰς τὸν νοῦν σου παντοδαπὰς γνώσεις, δὲν ἐξεύρεις πότε θελοῦσι χρειασθῇ· ἔτι δὲ καὶ τὸ μὴ ὠφέλιμον θελεῖ συντείνει πρὸς καλλωπισμὸν· ὅσον περὶ μεθόδων, κάμνε τὰς ἰδικὰς σου παραδέχου τὰς καταλληλοτέρας· ἡ πύρρα θέλει εἶσθαι κατὰ τοῦτο ὁ ἀριστος διδάσκαλος. Δὲν ὑπάρχει βασιλικὴ τις λεωφόρος εἰς τὴν μάθησιν καὶ εἰς μόνον χρυσοῦς κανὼν, — ἐργάζου! ἐργάζου! ἐργάζου!